

Середньовічна школа

Невелика кімната з низькою склепінчастою стелею. Крізь вузькі вікна ледь пробиваються тонкі промені сонячного світла. За довгим столом сидять хлопчики різного віку. Справний одяг видає дітей забезпечених батьків — бідняків тут точно немає. На чолі стола — священник. Перед ним велика рукописна книга, неподалік лежить купка різок. Священник бубонить молитви на латині. Діти механічно повторюють услід за ним незрозумілі слова. Триває заняття в середньовічній церковній школі...

Средневековая школа

Середньовічна школа

У V – VII століттях найважливіша царина людської культури – освіта – переживала складні часи: Папа Римський Григорій I одного разу сказав: ...«неуцтво — мати дійсного благочестя», і цей вислів став гаслом на кілька століть, які називають в історії “темними”, адже більша частина населення Європи була неграмотною.

Середньовічна школа

І лише засновник франкської держави знаменитий Карл Великий, який вже в зрілому віці прагнув навчитися читати, сприяв розвиткові науки і освіти. Його царський двір в Аахені став центром освіти, що дістав назву Академії.

Середньовічна школа

- Культурний підйом, що відбувся в роки правління Карла Великого і його нащадків (Каролінгів) отримав назву «каролінгського відродження». Але цей період тривав недовго, незабаром культурне життя знову зосередилось у монастирях.

Середньовічна школа

*Монастирські та церковні
школи являли собою самі
перші навчальні заклади
Середньовіччя.*

*Саме у цих школах
продовжувалась культурна
традиція, що пов'язує
різні епохи.*

Середньовічна школа

- Найнижчі церковні школи готували в основному парафіяльних священників. Платне навчання рповодилось латиною. Школу відвідували діти феодалів, багатих міщан, заможних селян. Навчання розпочиналося із зазубрювання молитов і псалмів. Потім учнів знайомили з латинським алфавітом і вчили читати ті самі молитви по книжці. Часто ця книжка була єдиною в школі

Середньовічна школа

- Близько трьох років ішло на навчання писемності, учні вправлялися спочатку на покритій воском дощечці, а потому навчалися писати гусячим пером на пергаменті. Крім читання та письма навчалися зображати числа за допомогою пальців, зачували таблицю множення, тренувалися у церковному співі і знайомилися з основами католицького віровчення

Середньовічна школа

Більш крупні школи, які давали набагато серйознішу освіту, виникали при єпископських кафедрах. У них вивчали відповідно до римської традиції «сім вільних мистецтв»:

- *тривіум*: граматика, риторика, діалектика
- *квадривіум*: арифметика, геометрія, астрономія, музика

Diese reden sint not vmb der alten figuren willen zuuerstan die
 durch auß dem alten buche sint helena genomen han vmb die vte
 kaiser Constanting vnd Eruchius Ir künde gebreucht hant wie
 die planeten vte zufugunge wonder hant hee vnd yn 12 jahren
 durch alle figuren gawt gizeret werden In yr wurlunge
 Alre da me dan 1000 sehen et vnd lesen von den
 alten Mann die romer buch was me dan 1200 yre
 gelegen vnd me nottatarie der vil gemaltet
 vnd bester waren In der form

Ihre Zien yfen golt kupfer schwartz Silber

Середньовічна школа

- Найскладнішою була грамати́ка: в ті часи її часто зображали у вигляді цариці з ножом для чистки помилок у правій руці та з батогом у лівій. Діти зазубрювали визначення, вправлялись у відмінюванні різних форм слова.

Ancipit oratio deus omnipotens omnipotens
 Causis causales dicimus bonorum quoque
 P. munda callens. inanium fella spongia.
 T. omis infansile. lare; lompix infansile. clare
 T. ulhus intropca fore unne. poma laoda
 Y. ebs. alitua. au. apum. lincis. oprea
 S. upolozumum. linc. unu. quippe. lincum
 He. que. deu. poma. poma. colim. poma.

"Риторика"
 Марциан Капелла "Брак Филологии и Меркурия" ("De nuptiis Philologiae et Mercurii", Martianus Capella),
 Ватиканская апостольская библиотечка

"Риторика" и Марк Туллий Цицерон
 "Семь свободных искусств" (Artes liberales).
 Из собрания библиотеки Зальцбургского
 университета
 (Universitaetsbibliothek Salzburg)

Середньовічна школа

- Цікаве потрактування давалося буквам: голосні – це душі, а приголосні – подібні до тіл; тіло нерухоме без душі, і приголосні без голосних не мають жодного сенсу. В риториці проходили правила синтаксису, стилістики, вправлялись у складанні письмових та усних проповідей, листів, грамот, ділових паперів.

Середньовічна школа

- Діалектика (так тоді іменувалося мистецтво мислити, назване потому логікою) почала не тільки розмислам і вмінню робити висновки, але і знаходити в мовленні супротивника положення, що суперечать Вченню Церкви, заперечувати ці положення. Уроки арифметики знайомили зі складанням та відніманням, меншою мірою – з множенням і діленням (написання римськими цифрами гальмувало процес).

Середньовічна школа

- Школярі розв'язували арифметичні задачі, вираховуючи часи релігійних свят і вік святих. У всіх цифрах вбачався релігійний смисл.
- Трійка символізувала Святу Трійцю, сімка – Сім днів, у які Бог створив світ

Quae matheſis lincem vel quavis calamine ſortem
 Venerat arithmetico, diſta primis capienda
 Hi i prebens ſeas potis utimus obſerans
 Cui mater reliquis impendens ſpermatia nativ
 Aſſentis cunctis nec non & inordine cubis
 Cuncta liquet numeris clementia ſtare ſolius

"Арифметика"

Марциан Капелла "Брак Филологии и Меркурия" ("De nuptiis Philologiae et Mercurii", Martianus Capella),
 Ватиканская апостольская библиотека

W...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

Arithmetica

Septimo per numerum que sit, quoniam veritas. Tunc multiplici subtrahit simul et voce

Margherita

"Арифметика" и Бозций
 "Семь свободных искусств" (Artes liberales).
 Из собрания библиотеки Зальцбургского
 университета
 (Universitaetsbibliothek Salzburg)

Середньовічна школа

- За арифметикою йшла геометрія, вона давала лише відповіді на загальні питання без жодних доказів. У курсі геометрії повідомлялись і географічні відомості, часто фантастичні і безглузді. Потім вивчали астрономію, знайомились із сузір'ями, спостерігали за рухом планет, Сонця, Місяця, зірок, але пояснювали це відповідно до розвитку тогочасної науки.
- Астрономія покликана була допомогти вирахувати терміни настання церковних свят

I Erre mensuras docet geometria totam
Artem hanc magis imperiosa monens agris
Iugentibus. campos videt simul editos abies
I nsuper altitudo non nocetis totum orbem
Dicit mensuras. ut non videret altissimam
Nunc falluntur. quia per me hinc hinc videtur.

"Геометрия"

Марциан Капелла "Брак Филологии и Меркурия" ("De nuptiis Philologiae et Mercurii", Martianus Capella),
Ватиканская апостольская библиотека

Gemetria nupte (Sint vnde nunt) mit herbe hert vnd alle der de nupte ist
Als ich er in einem herte herte Si malyt vngere wie herte Der er mit hie
Sint ist die herte wile (Vnde dem stude der herbe herte herte nupt

Geometria

Rectum mensuras et octum figure figuris. Et octum fronti linea recte mensuras

Geometria

"Геометрия" и Евклид

"Семь свободных искусств" (Artes liberales).
Из собрания библиотеки Зальцбургского университета
(Universitaetsbibliothek Salzburg)

Середньовічна школа

- Потім вивчали астрономію, знайомились із сузір'ями, спостерігали за рухом планет, Сонця, Місяця, зірок, але пояснювали це відповідно до розвитку тогочасної науки.
- Астрономія покликана була допомогти вирахувати терміни настання церковних свят
- Займаючись музикою, учні співали в церковному хорі. Навчання нерідко затягувалося на 12-13 років

Los neccare distinet. Qui pinguis cuiusdam pube de ceteris g
mans inere stultus ois pcederit lousuanti dulcedur ade da

Pl. abana solenne luctus nisi unilic. nomen
de noma capie. sine me quia unice melior
C. mbona dicitur inducere al. cetero cordo
D. mabo. pcedit. sed concubina cantu
C. non. artibus. pcedit solentur unano
O. M. dicitur. pcedit. dulcedine cantu.

"Музыка"

Марциан Капелла "Брак Филологии и Меркурия" ("De purtiis Philologiae et Mercurii", Martianus Capella),
Ватиканская апостольская библиотека

Sing und der fenchel. Hant gar yf nuch inel. Die ur der quat
sich ligenel. Die wyl. Francheron uf der quiten spruce men doll. Die dya
penn in der zolt. yf der Detmen tre in ul. Syropfen singet. Piragron

Plafin

Plafin der fice amon dapon elar. Formen tollige que wend sie yone

Alar dicitur

"Музыка" и Пифагор

"Семь свободных искусств" (Artes liberales).
Из собрания библиотеки Зальцбургского
университета
(Universitaetsbibliothek Salzburg)

Середньовічна школа

- З XI ст. число церковних шкіл зростало. Набагато пізніше стрімкий розвиток міст приведе до появи світських міських приватних і муніципальних шкіл. Вплив церкви був у них не надто сильний. На перший план виступали практичні потреби. У Німеччині перші бюргерські школи, що готували до занять ремеслом і торгівлею, виникли: у Любеку в 1262 році, у Вісмарі у 1279 р., у Гамбурзі – 1281 р. З XIV ст. в деяких школах викладання ведеться на національних мовах.

proznanie.ru

Середньовічна школа

- Містам, які зростали і розвивалися, були потрібні освічені люди: судді, чиновники, лікарі, вчителі. До освіти все частіше залучалася знать. Настала черга виникненню шкіл більш високого рівня – університетів.

Університет Середньовіччя

- Перші університети виникали на основі колишніх кафедральних (єпископальних) шкіл або у містах, де жили уславлені вчителі, завжди оточені здібними учнями.
- У XII столітті з'явився Паризький університет, що виріс зі школи, яка існувала при Соборі Паризької Богоматері, а з кола послідовників знаменитого знавця римського права Ірнерія розвинувся Болонський університет, центр юридичної науки

Університет Середньовіччя

- Заняття проводились латиною, на латині спілкувалися студенти між собою. Однак у побуті «чужинці» змушені були спілкуватися з місцевим населенням – пивоварами, господарями таверн, орендодавцями житла, які не знали латини і всіляко намагалися обманути чужоземного школяра

Університет Середньовіччя

- Студенти не могли розраховувати на допомогу міського суду у численних конфліктах з місцевими мешканцями, тому вони разом із викладачами об'єднувались у союзи (корпорації латиною – *vniuersitatis* – університети). До Паризького університету входило біля 7 тисяч викладачів та студентів, а крім них членами союзу були торговці книгами, переписувачі рукописів, виготовлювачі пергаменту, пер, чорнила, аптекарі

Університет Середньовіччя

- Викладачі університетів створювали об'єднання за предметами — факультети. На чолі їх стояли декани. Викладачі і студенти обирали ректора — керівника університету. Середньовічна вища школа мала традиційно три факультети: юридичний, філософський (богословський) і медичний. Але якщо підготовка майбутнього юриста або медика займала 5—6 років, то майбутнього філософа-богослова — цілих 15.

Університет Середньовіччя

- Але перш ніж вступити на один з трьох основних факультетів, студент повинен був закінчити підготовчий — артистичний факультет (тут вивчали «сім вільних мистецтв»; «артис» латиною — «мистецтво»).

Університет Середньовіччя

- На заняттях студенти слухали і записували лекції професорів і магістрів. Ученість викладача виявлялася в його умінні роз'яснити прочитане, пов'язати його із змістом інших книг, розкрити сенс термінів і суть наукових понять. Крім лекцій проводилися **диспути** — суперечки із задалегідь визначених питань. Гарячі, напружені, іноді ці суперечки переростали в рукопашні сутички між учасниками.

- У XIV—XV вв. з'являються так звані **колегії** (звідси — коледжі). Спочатку так називали гуртожитки студентів. З часом в них також почали проводитися лекції і диспути. Колегія, яку заснував Робер де Сорбон, духівник французького короля, — Сорбонна — поступово розрослася і дала свою назву всьому Паризькому університету. Останній був найбільшою вищою школою Середньовіччя. На початку XV в. у Європі студенти відвідували 65 університетів, а в кінці сторіччя — вже 79.

Gaudemus igitur,
juvenes dum sumus,
post jucundam juventutem
post molestam senectutem
Nos habebit humus.

- Итак, будем веселиться,
Пока мы молоды!
После весёлой молодости,
После горестной старости
Нас возьмет земля.
- Где те, кто до нас
Жили на земле?
Идите на Небо,
Перейдите в Ад,
Где они уже были!
- Наша жизнь коротка,
Конец ее близок;
Да здравствует Академия!
Да здравствуют
профессора!
Да здравствуют все члены
её!

- Да здравствуют все
девушки,
Стройные, изящные!
Нежные, любящие,
Добрые, трудолюбивые!
- Да здравствует наша
страна,
И тот, кто им правит!
Да здравствует наш город,
Милость меценатов,
Которые нам
покровительствуют!
- Да погибнет тоска,
Да погибнут печали!
Да погибнет Дьявол,
И все враги студентов,
И смеющиеся! (над ними).